

SISEPOLIITIKA PEADIREKTORAAT
POLIITIKAOSAKOND **C**
KODANIKE ÕIGUSED JA PÕHISEADUSKÜSIMUSED

Tollikoostöö vabadus-, turvalisus- ja õigusküsimustes

Tollikontrolli roll ELi välispiiri haldamisel

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

LIIDU SISEPOLIITIKA PEADIREKTORAAT
POLIITIKAOSAKOND C: KODANIKE ÕIGUSED JA
PÕHISEADUSKÜSIMUSED

KODANIKUVABADUSED, JUSTIITS- JA SISEASJAD

Tollikoostöö vabadus-, turvalisus- ja õigusküsimustes

Tollikontrolli roll ELi välispiiri haldamisel

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Kokkuvõte

Käesolevas uurimuses vastandatakse tollikontrolli praegune roll välispiiril sellega, milline see peaks olema. Tolli- ja piirivalveametnike osaluse märkimisväärne tasakaalustamatus takistab piirikontrolli sujuvat läbiviimist ning kujutab endast liidule ja selle kodanikele julgeolekuriski, mis hõlmab ka terrorirünnakuid. Uurimuses analüüsitakse tasakaalustamatuse põhjuseid ja esitatakse sobilikud lahendused, mis on kooskõlas rahvusvaheliste standarditega.

Käesoleva dokumendi koostamist taotles Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon (LIBE)

AUTOR

Peter HOBGING

E-post: hobbing@t-online.de

Kooskõlastatud Euroopa Poliitikauuringute Keskuse justiits- ja siseküsimuste seksiooniga

VASTUTAV ADMINISTRAATOR

Andreas HARTMANN

Poliitikaosakond C – kodanike õigused ja põhiseadusküsimused

Euroopa Parlament

1047 Brüssel

E-post: andreas.hartmann@europarl.europa.eu

KEELEVERSIOONID

Originaal: EN

Tõlked: BG/CS/DA/DE/EL/ES/ET/FI/FR/HU/IT/LT/LV/MT/NL/PL/PT/RO/SK/SL/SV

TEAVE KOOSTAJA KOHTA

Poliitikaosakonnaga saab ühendust võtta ning selle igakuist teabelehte on võimalik tellida aadressil:

poldep-citizens@europarl.europa.eu

Käsikiri valmis aprillis 2011

© Euroopa Parlament, Brüssel, 2011

Dokument on internetis kättesaadaval aadressil:

<http://www.europarl.europa.eu/studies>

VASTUTUSE VÄLISTAMISE SÄTTED

Dokumendis väljendatud arvamuste eest vastutab ainuisikuliselt autor ning need ei väljenda tingimata Euroopa Parlamendi ametlikku seisukohta.

Teksti reprodutseerimine ja tõlkimine on lubatud mitteärilistel eesmärkidel, kui viidatakse allikale ja teavitatakse sellest eelnevalt väljaandjat ning saadetakse talle koopia.

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Taust

Piiridel, mis moodustavad Euroopa Liidu ja eelkõige selle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala väliskesta, on eriline tähendus maailma avaneva väravana ja kogu sisse ja välja suunatud liikumise filtrina. Seda funktsiooni täitvatel piiridel ristuvad kaks väärtushinnangut: ühest küljest õigus vabalt liikuda ning teisalt vajadus kaitsta liitu ja selle kodanikke ohtude eest. Mitmeid kaalul olevaid eesmärgi arvestades on piiride haldamine delikaatne ülesanne.

Ehkki traditsiooniliselt on piirivalveametnike/politsei (isikute kontroll) ja tolli (kaupade kontroll) ülesanded olnud selgelt lahutatud, seati see kindlaks kujunenud süsteem 2010. aasta lõpu poole äkitselt kahtluse alla, kui Euroopas tekitasid muret terroristliku eesmärgiga seadmed, mis läbisid märkamatu suure osa liidu territooriumist, enne kui need Ühendkuningriigis kinni peeti (Jeemeni pommi õhkamise katse). Teatavad politseiasutused kasutasid seda tõrget võimalusena kuulutada kogu õhutranspordi sektor politsei vastutusalasse kuuluvaks ning lisaks kinnitas ELi tollikoostöö lähem uurimine, et toll on ELi tasandil toimunud arengutest suurel määral kõrvale jäänud. Olulistest poliitikaalastest dokumentidest, näiteks Stockholmi programmis ja sisejulgeoleku strateegias, sama hästi kui eirati integreeritud piirihalduse tulevikku kavandades tolli olemasolu.

See olukord ei ole vastuolus mitte ainult kindlaks kujunenud Euroopa traditsioonidega, vaid ka mujal maailmas tänapäeval rakendatavate tavade ja meetoditega.

Eesmärgid

Käesoleva uurimuse eesmärk on analüüsida seda üsna tavatut olukorda ja selle tekkepõhjuseid ning leida võimalikud lahendused, et ELi piirihaldus vastaks uusimatele rahvusvahelistele standarditele. Selleks esitatakse uurimuses Euroopa Parlamendi LIBE komisjonile mitmed soovitused, mille abil on komisjonil võimalik võtta seisukoht tollikontrolli rolli kohta Stockholmi programmi ja ELi tollikoostöö tulevikustrateegiaga sätestatud uues ELi piirihalduse raamistikus.

Esialgsete uurimuste kohaselt tuleks astuda järgmised sammud:

- teha kindlaks, kuidas jäeti toll ELi piirihaldusest välja;
- hinnata ELi tolliasutuste vastavust välispiiride tõhusa haldamise kriteeriumidele regulatiivsest ning julgeoleku vaatepunktist;
- võrrelda nõukogu poolt 2006. aastal määratletud ELi integreeritud piirihalduse praegust mudelit rahvusvahelise kogukonna, eelkõige Maailma Tolliorganisatsiooni kehtestatud standarditega, ja
- uurida, kas Euroopa integratsiooni hiljutised arengusuunad, mille hulka kuulub kummaline esimese ja kolmanda samba jaotus, võivad olla Euroopa erilise politseikeskse mudeli väljakujunemise kaasteguriks.

Probleemide pelga väljatoomise asemel esitatakse käesolevas uurimuses lahendused, mille abil tolli taas kaasata ja seada ELi piirihaldus vastavusse rahvusvaheliste standarditega.

SOOVITUSED

- Soovitus 1. Euroopa Parlament peaks ELi integreeritud piirihalduse põhimõttega kaasnevaid arengusuundi hoolega jälgima. Praegune lähenemisviis pärineb Lissaboni lepingu sõlmimisele eelnevast ajast, teisisõnu on selle aluseks ELi lepingu VI jaotise kohased valitsustevahelised töömeetodid ning ei Euroopa Parlament ega ka Euroopa Kohus sellealast vajalikku kontrolli läbi ei vii. Kuna see lähenemisviis keskendub ainult politseiasutuste läbiviidavale isikute kontrollimisele, jättes tähelepanuta tollikontrolli tagatava kaubaveo ohutuse, ei vasta see ei rahvusvahelistele standarditele ega kindlusta (kui tolliasutusi ei kaasata) ka välispiiri rahuldavat kaitset ja haldust.
- Soovitus 2. Euroopa Parlament peaks paluma komisjonil ja nõukogul selgitada, kuidas nad kavatsevad nõukogu poolt 2006. aastal määratletud praegust integreeritud piirihalduse põhimõtet läbi vaadata, et saavutada sellega tolliasutuste täielik kaasatus. Hiljutised sündmused, näiteks Jeemeni katse õhata 2010. aasta oktoobris õhustranspordi käigus pomm ja 2011. aasta veebruaris Genova (Itaalia) sadamas tekkinud „räpase pommi“ kartused toovad selgelt välja, et Euroopa julgeolekut ohustavad lisaks terroristide sisenemisele ka transporditavate kaubalastide sisse peidetud terroristlikud seadmed. Lisaks võib tolli kasutatav kodaniku/ettevõttepõhisem lähenemisviis piirivalvele (valikulised ja riskipõhised kontrollid 100%-lise rutiinse kontrolli asemel) innustada arukamate põhimõtete rakendamist piiriohutuses.
- Soovitus 3. Euroopa Parlament peaks kasutama käimasolevat Frontexi hindamist ja Frontexi määruse nr 2007/2004 muutmise menetlust, et toetada Frontexi selgesõnalist soovi leida tolli poolelt pädev partner. Kõnealune partner peaks olema võimeline esindama tolli selle kogu vastutusala piires, teisisõnu nii regulatiivsetes kui ka julgeoleku küsimustes. Nõukogu tollikoostöö töörühm ei oleks seega sobilik valik.
- Soovitus 4. Selles kontekstis läheks vaja parlamendi toetust, et luua sobilik asutus, mis toimiks Frontexi tollipoolse partnerina, milleks oleks kas eraldiseisev Euroopa Liidu agentuur (Euroopa tolliagentuur) või kui see eelarvelistel põhjustel ei ole mõistlik, siis koostöös Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAF) tegutsev üksus. ELi suunitlusega tollikontrolli suurem esindatus integreeritud piirihalduse mudelis aitaks ka tugevdada Euroopa piirivalvesüsteemi selget euroopalikku identiteeti.

SISEPOLIITIKA PEADIREKTORAAT

POLIITIKAOSAKOND

KODANIKE ÕIGUSED JA PÕHISEADUSKÜSIMUSED

Roll

Poliitikaosakonnad on uurimisüksused, mis jagavad spetsialistide nõuandeid parlamendikomisjonidele, parlamentidevahelistele delegatsioonidele ja teistele parlamendi organitele.

Poliitikavaldkonnad

- Põhiseadusküsimused
- Õigus, vabadus ja turvalisus
- Sooline võrdõiguslikkus
- Õigus- ja parlamentaarküsimused
- Petitsioonid

Dokumendid

Külastage Euroopa Parlamendi veebilehte:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FOTO ALLIKAS:
iStock International Inc.

